

de la seua vista resseguint el riu. Les pluges incrementaren el cabal del corrent fins a gairebé desbordar. El vent transversal traslladava la superfície de l'aigua sobre les roques i així, algunes espècies marines foren arrossegades fora del riu. Uns salmons es rebolcaven agònics dins l'aigua amb les darreres gotes d'aigua que tenien a les brànquies.

Així com entrava a l'interior del bosc, l'aire es feia enxovant la serena matinal es ficava per entre els ossos d'una forma profunda i rara. N'Erdman pressentia una música que li remolcava els sentits i que vessava la sang de les seues venes. Mentre creuava el riu amb un rai fet per ell mateix, donava música a una cançó mil·lenària:

«Avui al matí, quan el sol revelava l'horitzó,
com un matí de qualsevol dia, ¿què té més?
la meua muller, després de colpejar-me els sentiments,
com el boscatel el tronc d'arbre,
ha fugit a l'estranger.

Els últims mots seus,
no eren per a mi, no eren, a més, els seus
amorosos mots d'abans.

Però jo, encara escolto la veu que trenca l'espai.

Déu meu, què puc fer avui?

A mi m'ha abandonat, aquí, sol i amb els
meus llibres i fulls de sang. Penso i escric.

El pols em tremola.

Ni un tètric comiat, ni un bes fred,
ni una estreta de mans, ni una llàgrima traïdora...

Res. Adéu!»

N'Erdman assolí el pic i a l'entorn, alguns altres pics s'en-
treveien ombrívols a un pla inferior, com l'aguileta que atalaia les seues víctimes. Lentament i utilitzant una tècnica i precisa harmonia, resultat de molts de dies de treball, va treure de la butxaca una pipa de roure a la qual hi havia tallats un home i una dona aferrats, el símbol de la creació. La va picar tres vegades amb una prolongada separació entre les dues primeres, i l'altra cop els pocs residus de picadura del fons de la pipa caigueren al sòl. De dins un plàstic va treure unes herbes, i fent girar el seu cos a tomb, arribà a un lloc, exactament allí on volia, i d'allí mateix arrancà una

varietat de cannabis. Ajuntà les dues espècies amb la picadura d'un cigarret i ho va endinsar, després d'aixafar-ho tot, al fons de la pipa.

L'horitzó començava a llentejar. El color de l'espai li recordava les flames del foc de la seua xemeneia quan crepitava la nit i quan alguna branca amb foc queia fora del marbre protector. Ell s'aixecava, amorosament, sense despertar la seua dona i apagava la petita vida que féu un món grandios.

Ara, formes que dormien començaven a reptar i a emetre sons que semblava que venien de llocs tancats. Unes perdius nivals buscaven entre els fems alguns indicis de menjar. Assossegadament, els colors negres i les formes difuminades que abans no es sabia què eren, agafaven, de sobte, colors cridaners en moviment. Així, com es venia fent des de molt temps endarrera i sense pertorbar les lleis còsmiques: un dia acabava de néixer.

Recollí la pipa que fumejava al sòl, mirà el seu contingut, va riure i se'l portà a la boca. El *cassette* de Pink Floyd raspava avorrint.

N'Eva, que havia arribat feia poc, aferrà el seu cos tebi al d'Erdman. Semblava que les formes nanes de la matinada apareixien com a llums diminutes i espurnejant.

N'Erdman gairebé parlava, només interpretava la raó filòsofica de les coses:

—Passa'm el «canut». Escolta, Eva: jo sempre he existit, encara que algunes vegades estava adormit i d'altres, despert. Mira, jo era a l'espai, veritat? Allí estava adormit i altres vegades em despertava. Un dia, a un parc, brotà el meu cos de carn i d'os i m'hi vaig trobar dret. O siga que a mi no em va parir cap dona. Abans de néixer, jo ja existia, però no tenia aquest cos perquè jo era el cosmos, era Tot. Però tenia pensament; estava despert i tenia pensament. Jo, ja veus, som Tot, però aquí, en el cos, tenc la sensibilitat, però... jo... som Tot.

La droga havia arribat al seu cos, i també, per què no?, a les famílies.

JAUME TORRES BONET

Dibuix: Josep Escandell

Manifest de la Nit de Sant Joan 1981

Bona nit a tothom:

Avui, aquesta nit, fa deu anys que l'Institut d'Estudis Eivissencs va instituir aquesta «Festa de la Nit de Sant Joan», una festa itinerant i popular que començà a celebrar-se a un poble d'aquest mateix municipi, a Sant Josep de sa Talaia. I estam contents que sigui precisament a Sant Jordi de ses Salines, on els esforços per recobrar les nostres festes populars són patents i donen uns resultats que haurien de ser un exemple per a molts altres pobles.

Fa deu anys, també, que l'Institut aprofita aquesta ocasió per a fer públic un manifest que preté ser la veu conscient de tot el nostre poble, que es vol posar en marxa. Han sét deu anys de lluita per la nostra llengua, per la nostra cultura, pel nostre patrimoni natu-

ral... en suma, per la nostra identitat col·lectiva com a eivissencs i formenters.

Han sét deu anys on la tònica predominant ha sét un esforç constant sense defalliment. Deu anys en què hi ha hagut incomprendiments, atacs injustificats, prohibicions, i també alegries. Deu anys que —realment— podem dir que no han sét estèrils: s'ha caminat lentament cap a la democràcia; la nostra llengua té obertes unes vies d'institucionalització i ha començat a entrar —ja era hora— a l'escola; la consciència de molts d'eivissencs i formenters s'ha despertat davant els perills en què era —i encara hi és— el nostre medi ambient, les nostres salines...

Són deu anys que ens han portat a les portes de l'autonomia, a les portes

de l'autogovern. D'una autonomia i d'un autogovern que han de ser per a tots els ciutadans de les Pitiüses l'eina legítima per normalitzar la nostra vida cultural i social, el nostre ensenyament, la nostra llengua, per salvaguardar la nostra riquesa paisatgística i natural, per tractar aquí mateix —i solucionar— els greus problemes que tenim plantejats a les nostres illes...

Avui, fa deu anys, també, que s'institueixen els «Premis Nit de Sant Joan», amb una intenció clara de promoure l'interès dels joves per la nostra cultura i la seua divulgació.

L'acollida que ha tengut entre el nostre poble la feina de l'Institut d'Estudis Eivissencs, no cal dir que ha sét agraïda i cada vegada més popular. Som lluny, però, d'una normalització

plena de la nostra vida i de les nostres condicions culturals i col·lectives: la nostra llengua s'usa escassament a la litúrgia i als actes oficials, als mitjans de comunicació; per una altra banda, té una consideració social i oficial inferior a qualsevol llengua estrangera. Les nostres institucions no han dat encara els passos necessaris per assimilar la llengua pròpia, per normalitzar la toponímia, i l'aplicació del Decret de Bilingüisme és molt falaguera i poc rigorosa. En general, manquen biblioteques, subvencions donades amb criteris realistes i una difusió popular de la cultura —especialment de la nostra—. Els nostres illots, les nostres salines, la nostra fauna, el nostre paisatge, necessiten una protecció especial per part dels organismes oficials, i un respecte màxim per part de tots els eivissencs i formenterers, davant la degradació incessant que pateixen.

Amb tot, però, hem dat uns passos endavant fermes i segurs. Creim que

aquest és el camí, i estam convençuts que aquesta «Festa de la Nit de Sant Joan», que cada any ens remunta als nostres orígens, i que reviu les nostres tradicions, ens darà a tots més força i consciència per defensar els nostres valors col·lectius, per promoure la nostra cultura, i, en definitiva, per complir amb el deure moral i cívic de tot eivissenc i formenterer.

I si és així, la normalització de la nostra llengua, de la nostra cultura, la conservació de la nostra natura, i la consecució d'una societat on els eivissencs i formenterers se sentin lliures i amos del seu futur, deixaran de ser objectius utòpics per convertir-se en realitats cada dia més a l'abast.

Sant Jordi de ses Salines
23 de Juny de 1981

COMISSIÓ EXECUTIVA DE
L'INSTITUT D'ESTUDIS
EIVISSENS

EIVISSA: Índex, per autors, dels dotze primers números

ACTEÓ		CASTELLÓ GUASCH, Joan	
<i>La mort de n'Estefania Reyes o la gavina a la gàbia (apocalipsi de cadàvers)</i>	407	<i>Quatre moltons</i>	19
ALARCO VON PERFALL, Claudio		<i>Es adagis</i>	141
<i>Un experimento con el test de los 7 cuadros en Ibiza</i>	251	<i>Es Malalt</i>	228
<i>Sobre los matrimonios consanguíneos en Ibiza</i>	328	<i>Es sant de s'aigua</i>	267
ALCOVER, Antoni M^a.		<i>Congrés de Cultura Catalana: Àmbit d'antropologia i folklore</i>	362
<i>Material folklòric eivissenc replegat de mossèn Alcover, de F. de B. Moll</i>	138	<i>Ses matances</i>	415
<i>Tres rondalles eivissenques</i>	204	CIRER COSTA, Antònia Maria	
ARTISTES EIVISSENS		<i>L'herpetofauna de les illes Pitiüses</i>	492
<i>A Marià Villangómez (obres de Ferrer Guasch, Antoni Cardona, Riera Bonet, Adrián Rosa, Rafel Tur Costa, Prats Calbet, Antoni Pomar, Puget Riquer, Josep Marí, Vicent Calbet i Pere Planells)</i>	404	COLINAS, Antonio	
BALLESTER I CANALS, Joan		<i>Hacia el orden y la locura de las estrellas</i>	410
<i>Congrés de Cultura Catalana. Adhesions personals</i>	264	<i>Meditación en «Las Salinas»</i>	444
BOFILL, Frederic		COLOMINES, Joan	
<i>Espai tancat</i>	234	<i>La poesia de Marià Villangómez</i>	394
BONET, Catalina		COSTA, Francesc S.	
<i>Els nostres jocs de matances</i>	430	<i>Quatre poemes</i>	514
BONET CARDONA, Pilar		COSTA, Pep	
<i>Les Illes a Catalunya</i>	348	<i>Recull de l'aigua</i>	467
BONET I ROIG, Esperança		<i>Llengua i Església</i>	489
<i>Curs Eivissenc de cultura; autonomia</i>	365	COSTA I BONET, Antoni	
CALVERA VEHÍ, Joan		<i>El camp de les nostres illes, avui</i>	121
<i>La força pagesa d'ara</i>	33	<i>L'advocació de la Verge de Montserrat a Aubarca</i>	150
<i>Tenguem ametllers jòvens i productius</i>	166	<i>La llengua nadiua i el ministeri de la paraula</i> ..	194
CARDONA, José Manuel		<i>L'ensenyament de les llengües nadiues</i>	290
<i>Ibiza en la «Memoria de la melancolía» de María Teresa León</i>	108	<i>El conqueridor i les nostres illes</i>	332
CARDONA TORRES, Joan		<i>Ara i avui</i>	364
<i>Estatus familiar ibicenco y su presencia en el «Romancer tradicional»</i>	197	<i>El matís religiós en la poesia d'En Marià Villangómez</i>	403
		<i>La normalització de l'us de la llengua nadiua dins l'àmbit religiós de les Pitiüses</i>	449
		COSTA RAMON, Antoni	
		<i>Temes eivissencs. Sa Drassana</i>	482
		CRUZ, Juan Ramón de la	
		<i>Formentera: Cinco sociedades en una</i>	29
		DEMERSON, Jorge	
		<i>La parroquia de Santa Inés</i>	230
		<i>Los trabajosos comienzos de las parroquias rurales de Ibiza y Formentera: el caso ejemplar de San Mateo</i>	470